

DogMan – A kutyák ura

Dogman – francia, 2023. Rendezte és írta: **Luc Besson**. Kép: **Colin Wandersman**. Zene: **Éric Serra**. Szereplők: **Caleb Landry Jones** (Douglas), **Jojo T. Gibbs** (Evelyn), **Christopher Denham** (Ackerman), **Clemens Schick** (Mike). Gyártó: **Luc Besson Production / TF1 Films**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** Feliratos. 113 perc.

Szenvedések és megaláztatások útján jön el a krisztusi megváltás Luc Besson *Dogman* című filmjében, amelyet a velencei filmfesztivál közönsége vegyesen fogadott. A francia rendező az elmúlt években próbál visszatérni karrierje kezdeti sikerszériájához, ám hiába nyer meg A-listás hollywoodi színészeket, kísérletei általában vakvágányra futnak. Botrányokkal tarkított magánélete ugyancsak hozzájárul ahhoz, hogy filmjei gyakran szkeptikus és negatív reakciókat kapnak. Legújabb rendezésével sincs ez másképp. A kutyák között felnevelkedett, tolószékre kényszerült főhős története nem éppen nézőcsalogató premissza, a rendező harsány, erőszaktól sem mentes, ugyanakkor szentimentális műve mégis tartogat meglepetéseket, amelyek látán a legszigorúbb nézői szív is megnyílik.

A 30-as éveiben járó Douglas – Caleb Landry Jones átlényegült játéktól a férfi nyomora, majd felemelkedése empátiát ébreszt – a hányattott sorsú

The Old Oak – A mi kocsmánk

The Old Oak – brit-francia, 2023. Rendezte: **Ken Loach**. Írta: **Paul Laverty**. Kép: **Robbie Ryan**. Zene: **George Fenton**. Szereplők: **Dave Turner** (TJ), **Ebla Mari** (Yara), **Claire Rodgerson** (Laura), **Trevor Fox** (Charlie). Gyártó: **Sixteen Films / Why Not Productions**. Forgalmazó: **Vertigo Média Kft.** Feliratos. 113 perc.

A 90-hez közeledő Ken Loach pályája talán utolsó művében afféle best-of válogatást kínál a 2000-es évekbeli pályaszakasz legsikeresebb alapmotívumából: a helyszín a *Tiltott táncokból* ismerős hagyományos közösségi tér (táncház helyett egy lepukkant kocsmá, az Őreg Tölgy az észak-angliai bányásztelepülésen, Durhamban), a hőspáros az *Én, Daniel Blake*-hez hasonlóan egy magára maradt, magának való középkorú szakai és egy bátor, erős fiatal nő, aki némi megváltást hoz magával (előbbi a kocsmáros, utóbbi egy szír bevándorló-csoportban érkezett fényképészlány), a konfliktus pedig a *Szabad világ* után ismét a migráció és munkanélküliség találkozási pontja (egyfajta mozimetáforaként)

gengyülőlettel. Ezenkívül a rutinos Loach-néző ismerősként üdvözölheti a szociális érzékenységet harcos erkölcsi kiállással ötvöző látásmódot és az apró összeütközésekből felgyülemelő konfliktus-lavinát, amely előbb-utóbb minden fontosabb szereplőt állásfoglalásra kényszerít – lévén a Loach-Laverty alkotópáros véleménye szerint a langyosakat nem csak az Úr köpi ki, de a nagyközönség gyomra sem veszi be.

Ami azonban némiképp szokatlan ebben a vélhető hatványúdalban, az a jóval optimistább hangütés, amely ha nem is példa nélküli a több mint fél évszázados pályán, de ilyen lelkes – hovatovább már naiv – hittel még sosem prezentálta a BBC-iskola zord osztályharcosa. A pusztulóban lévő hajdani bányász-közösség és a száműzött arab menekült-csoport a hőspáros erőfeszítéseinek hála lassan ráébred a közöttük lévő számos hasonlóságra és a szolidaritás fontosságára – amiben központi szerepet tölt be (egyfajta mozimetáforaként)

a kiskocsmá hátsó helyisége, amelynek falát a munkásmúlt fénykép-relikviái díszítik, hogy azután melléjük kerüljenek a staféta-kamerát átvevő fotóslány friss életképei. Az Őreg Tölgy eképp nem csak a közösségteremtés létfontosságú helyszíne lesz, egyben a filmművészet Loach szerint legfontosabb feladatának, a társadalmi megértés és empátia szolgálatának jelképévé is válik, méltó – bár helyenként giccses – zárásaként a brit film talán legegységesebb és legegyszerűsebb, de mindenképp legelkötelezettebb életművének.

VARRÓ ATTILA

karakter mintapéldánya, aki a film keretes szerkezetét adó rendőrségi kihallgatás során idézi fel élete tragikus fejezeteit és avatja be a kirendelt pszichológust abba, hogy a kutyák hogyan váltak a családjává és büntársivá. Douglast gyerekkorában apja abúzus természete tartotta félelemben, majd dühében végül a kutyák közé vetette a fiút, aki onnan kiszabadulva nevelőotthon, szerelmi családás, sikertelen álláskeresés után a drag queen-ek színpadján Edith Piaf és Marilyn Monroe álarca mögé bújva születik újjá, miközben hű alattvalóival Robin Hood-ot játszik és megbünteti a gazdagokat. *A Dogman* Besson torz szuperhős értelmezése, amelyben a főszereplő halmozottan hátrányos helyzetéből képes – szó szerint – talpra állni és kutyái társaságában teljes értékű életet kialakítani. A francia sztárrendező klisékkel és különféle műfajok keverésével (mint a gengszterfilm, a thriller és a vígjáték), vérbeli hatásvadász filmet forgatott, amely elsősorban a főszereplő alakításának köszönhetően kerülhet jobban sikerült művei közé.

KISS DALMA

Repülés kezdőknek

Northern Comfort – izlandi, 2023. Rendezte: Hafsteinn Gunnar Sigurðsson. Írta: Halldór Laxness Halldórsson és Tobias Munthe. Kép: Niels Thastum. Zene: Daniel Bjarnason. Szereplők: Lydia Leotard (Sarah), Timothy Spall (Edward), Ella Rumpf (Coco). Gyártó: Good Chaos / Netop Films. Forgalmazó: Cirko Film. Felíratos. 97 perc.

A félelmeink leküzdése sohasem csak a végcél miatt fontos, általában tökéletes önismereti kalandnak is bizonyul: valóban attól rettegünk-e, amitől gondoljuk? A film főhősei a Rettenthetetlen Repülők szimulációs és gyakorlati kurzusán jönnek rá, hogy nem a magasság, a bezártság, az ismeretlen motorhang vagy egy esetleges baleset nyugtalanítja őket leginkább, hanem saját, magánéletükben tapasztalható problémáik, az ebből fakadó félelem pedig az élet minden területén uralkodik felettük. Sarah a párkapcsolatát teszi próbára azzal, hogy fél őszinte lenni mind az utazással, mind az elköteleződéssel való problémájával kapcsolatban; az író és egyben veterán katona a poszttraumás stressz szindrómájától nem tud szabadulni; a koravén Alfons pedig alkoholba fojtja, hogy akárcsak az általa fejlesztett applikáció, ő is mindig háttérbe szorul.

Az izlandi rendező azonban hiába próbálta egyesével kidolgozni figuráinak útját, a befejezésnél adós maradt a válasszal, hogy mégis miképp forgatta ki számukra ez a kaland a világot a sarkaiból. Az egzisztenciális krízis vígjátékba csomagolása és Vivaldi zenéje önmagában nem bizonyul elégnek. Sigurðsson azt szeretné, ha nevetnénk a szereplők félelmein, miközben együtt is éreznénk velük – míg a repüléssel járó halálfélelem témáját a film második felében el is engedi. A karakterívek laposak, és hiába

a húzóerőnek tűnő hektikus csoportdinamika, az egyéni konfliktusok – vagy épp a repüléstől való félelem – mélységek hiányában nem tűnnek valós problémának. A színészi alakítások, a karakterek viselkedése és az erőltetett humor már azelőtt furcsa és kellemetlen, hogy a cselekmény igazán próbára tenné *A szomorúság háromszögét* gyatrán idéző utazóközönséget.

BUZSIK KRISZTINA

Harold Fry valóján utazása

The Unlikely Pilgrimage of Harold Fry – brit, 2023. Rendezte: Hettie Macdonald. Írta: Rachel Joyce. Kép: Kate McCullough. Szereplők: Jim Broadbent (Harold), Penelope Wilton (Maureen), Earl Cave (David), Linda Bassett (Queenie). Gyártó: Essential Cinema / Free Range Films. Forgalmazó: Vertigo Média Kft. Felíratos. 108 perc.

Az életben néha az a legnehezebb, ami ösztönösen működőnek látszik – hangzik el a *Harold Fry valóján utazása* című film egyik kulcsjelenetében. Kérlelhetetlenül rohanó világunkban mindinkább alábecsüljük a hétköznapi tevékenységek szemléletformáló hatását, így aligha véletlen, hogy Rachel Joyce 2012-es bestsellerét (a szerző forgatókönyvírói közreműködésével) éppen idén adaptálták. A popcornmozik túlkínálatában mindenesetre

meglepő élményt nyújt egy eny nyire meditatív, letisztult stílusú alkotás, amelyben a nyugdíjas címszereplő egykori kollégája, Queenie Hennessy gyógyíthatatlan betegségéről értesülve gondol egyet, és elgyalogol a tőle 800 kilométerre haldokló barátjához, mivel hisz abban (nem vallásos bizonyossággal), hogy ezzel elodázhathja az elkerülhetlent.

A műfaji hurokat megpendítő cím igencsak félrevezető: a *Harold Fry valóján utazása* nem a felhőtlen kikapcsolódásra vágyók filmje, hanem egy önvizsgálatra késztető, megdöbbentő erejű dráma, ami pokoli mélységei ellenére mégis emelt fővel, egyszerű eszközök révén, de elegánsan mond igent az életre. A festői tájképek és a puszta szavaknál jóval kifejezőbb arcközeliek egymásutánjában fokozatosan derül fény a férfi nem mindennapi vállalkozásának komplexebb mozzatárúgójára, amely a tragikus múlt mozaikján keresztül velünk együtt vezet el a főhőst a megváltást hozó úti cél felé. Az egyszerre valós és átvitt értelmű utazás során tehát az igazi akadályokat nem az embert próbáló emelkedők, a barátságtalan útviszonyok és a távolság jelentik, hanem mindazon kibeszéletlen veszteségek és sérelmek, amelyekkel Harold (Jim Broadbent díjesélyes alakításában) egy látszólag alapvető cselekvés formájában igyekszik szem-

mozi: azon túl, hogy a forgatókönyv hemzseg a kauzális anomáliáktól (az oknyomozó újságíróként dolgozó Franklin tévesztés nélkül nyer ruletten, így természetesen gyanússá válik), Cundieff Tubb eredeti-jét didaktikus sci-fivé butította, amely egyszeri, agyatlan szórakozásként sem állja meg a helyét.

CSOMÁN SÁNDOR

Feláldozhatók \

Expend4bles – amerikai, 2023. Rendezte: **Scott Waugh**. Írta: **Kurt Wimmer**, **Tad Daggerhart** és **Max Adams**. Kép: **Tim Maurice-Jones**. Zene: **Guillaume Roussel**. Szereplők: **Jason Statham** (Christmas), **Sylvester Stallone** (Barney), **Tony Jaa** (Decha), **Megan Fox** (Gina), **Iko Uwais** (Rahmat). Gyártó: **Millenium Films**. Forgalmazó: **Fórum Hungary**. Szinkronizált. 104 perc.

Kétségtelen tény, hogy Hollywood válságos időket él meg – hangoztatja ezt sok régi fenegyerek, mint például Martin Scorsese, aki szigorú véleményét a kortárs mozirol egyetlen interjúlehetőségnél se rejti véka alá. Így aztán semmi meglepő nincs abban, hogy egy évtizedekkel ezelőtt rútol kipusztult zsáner – történetesen a tesztoszteront árasztó akciófilmek – reanimálásának negyedik eresztése is lehangolóan lotyadtra sikeredik.

Pedig szinte minden adott volt a flott múltidézéshez: ahogy egy tavalyi mém meg is énekelte, 2022 nyara 1986 újrajátszása, hiszen Kate Bush *Running up that Hill* című dala vezeti a slágerlistákat, Oroszország és Amerika feszközik egymással, a *Top Gun* pedig kaszál a box office-ban. Ebbe a retro-lázba tehát bőven belefér egy jó kis akciómozi Sylvester Stallonéval és barátjaival, amelynek cselekménye szerint Sly az első 15 percben elhalálozik, ám Jason Statham és – a női egyenjogúság nevében – Megan Fox, tovább csihiphiznak az atom-

töltet-rabló gazfickók ellen. Vannak itt óriási, felboruló teherhajók, gonosz gépfegyveres oroszok, lefejezett antagonisták és olyan bőséges body count, hogy a vegán-ökotudatos, akciófilmes pusztítástól (is) elszokott, politikailag korrekt *millennial* menten a szívéhez kap. Tekervényes konfliktusokat vagy éppen érzelmeitől tépelődő férfihősöket persze senki se vár, de sajnos nem működnek az egysoros beszólások, puhul a hímsovinizmus, és nem sikerült zöldágra vergődni a franchise örök rákfenéjével, azzal, hogy kevésbé reflektál eredetére, egy titkos kikacsintást sem enged meg a nézők felé, és túlon túl komolyan veszi magát. Marad tehát örömforrásként az akciójelenelek mozgásértéke, a szokásos autós üldözések, verekedések és csillogó robbanások, ám ezek 2023-ban még annyira se rántják be a nézőt, mint akármelyik kortárs videójáték, vagy egy kiadós éjszakai okostelefonos *doom scrolling*.

ALFÖLDI NÓRA

Szabadulószoza – A rettegés szintjei \

The Social Experiment – német, 2022. Rendezte: **Pascal Schröder**. Írta: **Raffaella Kraus** és **Pascal Schröder**. Kép: **Daniel Schua**. Zene: **Rubin Henkel**. Szereplők: **Christian Richard Bauer** (Wachter), **Marven Suarez Brinkert** (Adrian), **Emilia Djalili** (Nancy), **Raffaella Kraus** (Iris). Gyártó: **Gipfelstrümer Film**. Forgalmazó: **ADS Service**. *Feliratos*. 97 perc.

Amagyar fejlesztésű szabadulószoza ötlete és helyszíne ideális lehetőség a filmesek számára; a vidámparki látványosságokhoz és a számítógépes játékokhoz hasonlóan tálcán kínálja magát a mozgóképes feldolgozás, ráadásul a vígjáték, a kalandfilm, a thriller és a horror zsánerén át egyaránt be lehetne lépni a játéktérbe. Leginkább mégis a horror talált fantáziát a közösségi játékban – a *Végtelen útvesztő* és a *#Kövessbe* a magyar mozikba is eljutott, sőt előbbi két éve még folytatást is kapott. Hasonló nyomon indul el a tavalyi német film is, ám már az eredeti címből (*The Social Experiment*) gyanítható, hogy a készítő nem elégedtek meg az egyszerű szórakoztatással, sokkal komolyabb misszió lebegett a szemük előtt. Az első képsorokból azonban kiderül, hogy

a *Szabadulószoza* nem a húsz évvel ezelőtti honfitársuk, *A kísérlet* szociálpszichológiai vonatkozásaiban próbál elmerülni, hanem a folyamatosan a telefonján lógó generációról, valamint a közösségi média mindenhatóságáról és mindentudásáról szeretne komoly kritikát megfogalmazni. Pár perc után azonban teljesen megfeledezik erről, majd az egyes jelenetek között is egyre lazább lesz a kapcsolat és az ok-okozati viszony.

A szabadulószozás játékra vállalkozó öt német kamasz története mindenféle elemi logikát nélkülöz, ehhez pedig egy forradalminak szánt, de valójában szegényes látványvilág és csapnivaló színészi játék társul. A film így már-már olyan, mintha valamelyik platform hírfolyamát görgetve véletlenszerűen kerülnének elénk különféle bejegyzések, amelyekben egyedül az a közös, hogy mindehhez a mi készülékünk szolgáltatja a médiumot. A *Szabadulószoza* társadalmi kísérletét nem is a főszereplők élik át, hanem a nézők: vajon hol érkezik el az a pont, amikor a látottak már annyira elviselhetetlenek, hogy inkább idő előtt otthagyjuk a vetítőtermet. A legbátrabbak kitarthatnak a végéig, de erőfeszítésükért semmiféle jutalmat nem foghatnak kapni.

FEKETE TAMÁS

